

MK „BIPLEX”

Recht op MG en LG
Super op KG

★

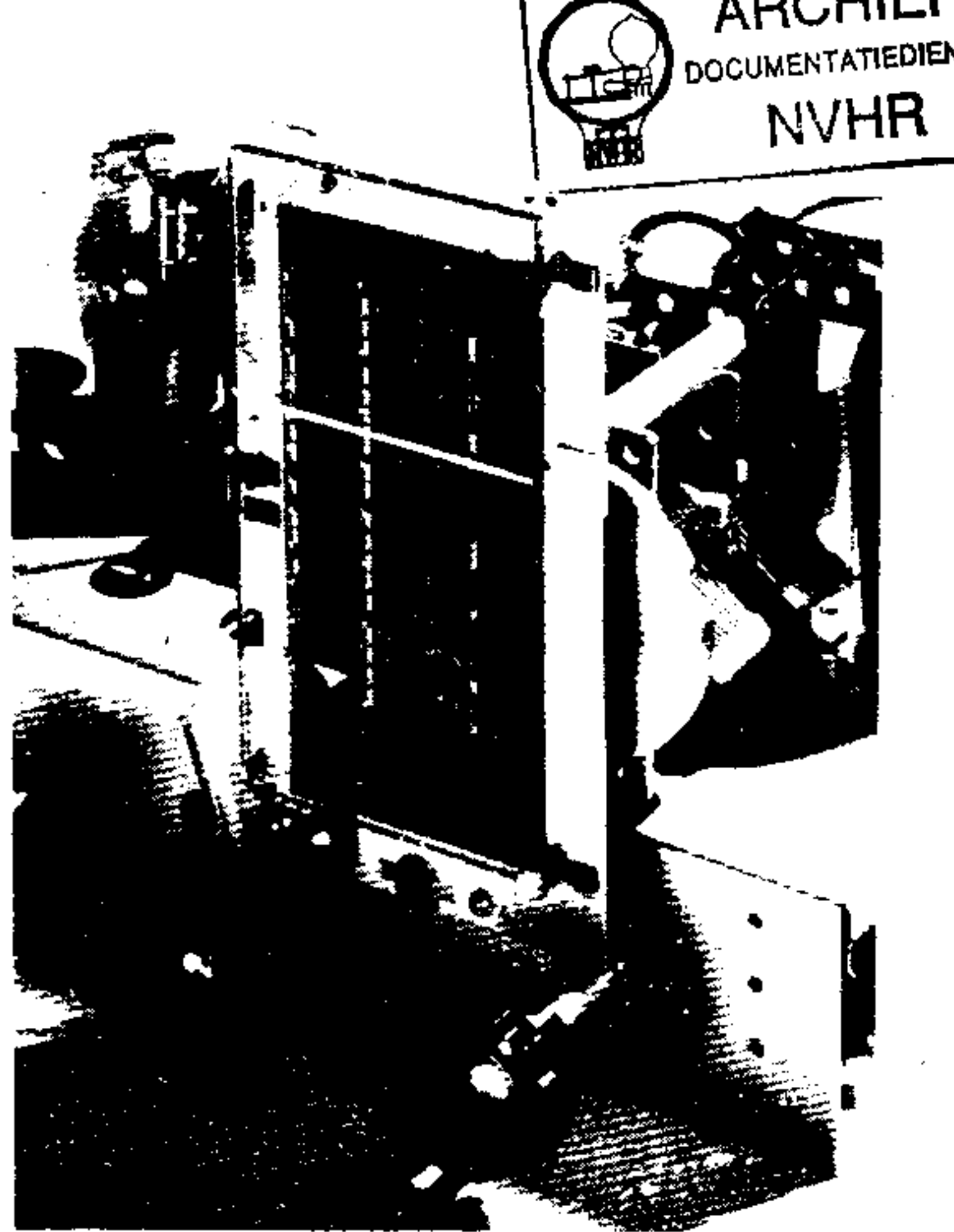
Hier als 'n aardige noviteit het ontwerp voor een 4-lamps ontvanger, waarmee men „van twee walletjes kan eten”. Rechtgeaarde constructeurs zullen hier wellicht aanleiding in vinden hun toestel alsnog met 'n KG band uit te breiden.

Kan men een „rechtuit”, uitgerust met Mu-Core spoelen 901-931, ook geschikt maken voor KG ontvangst? Ziedaar 'n vraag, die men ons nog al eens pleegt voor te legen. Wij hebben dit probleem daarom eens bestudeerd en als resultaat hiervan nu dit aardige ontwerp, waarin deze puzzle inderdaad tot een oplossing is gebracht.

Tracht men met behoud van het ontvangstprincipe een „rechtuit” geschikt te maken voor KG ontvangst, dan zijn, zoals wel ieder die op dit terrein aan het experimenteren is geweest zal beamen, de resultaten bedroevend. Zelfs bij de zo hoog mogelijke Q-waarden der KG spoelen blijven de blokkeringsweerstand te laag voor efficiënte versterking, terwijl ook de met een 2-krings recht-uit KG ontvanger bereikbare selectiviteit volkomen onvoldoende blijkt voor storingsvrije ontvangst.

Het is zo klaar als een klontje dat er niet aan te denken viel door deze „blinde muur” heen te komen, zodat daarmee de kwestie zich verplaatste tot een onderzoek van de mogelijkheid het geheel op KG als super te laten werken. Na enige voorbereidende proeven bleek, dat hier een aangrijpbare kans ligt, mits de buizen „meewerken”.

Uit deze experimenten groeide het ontwerp, dat wij hier thans voortzetten en dat om z'n dubbele eigenschappen de naam Biplex kreeg.

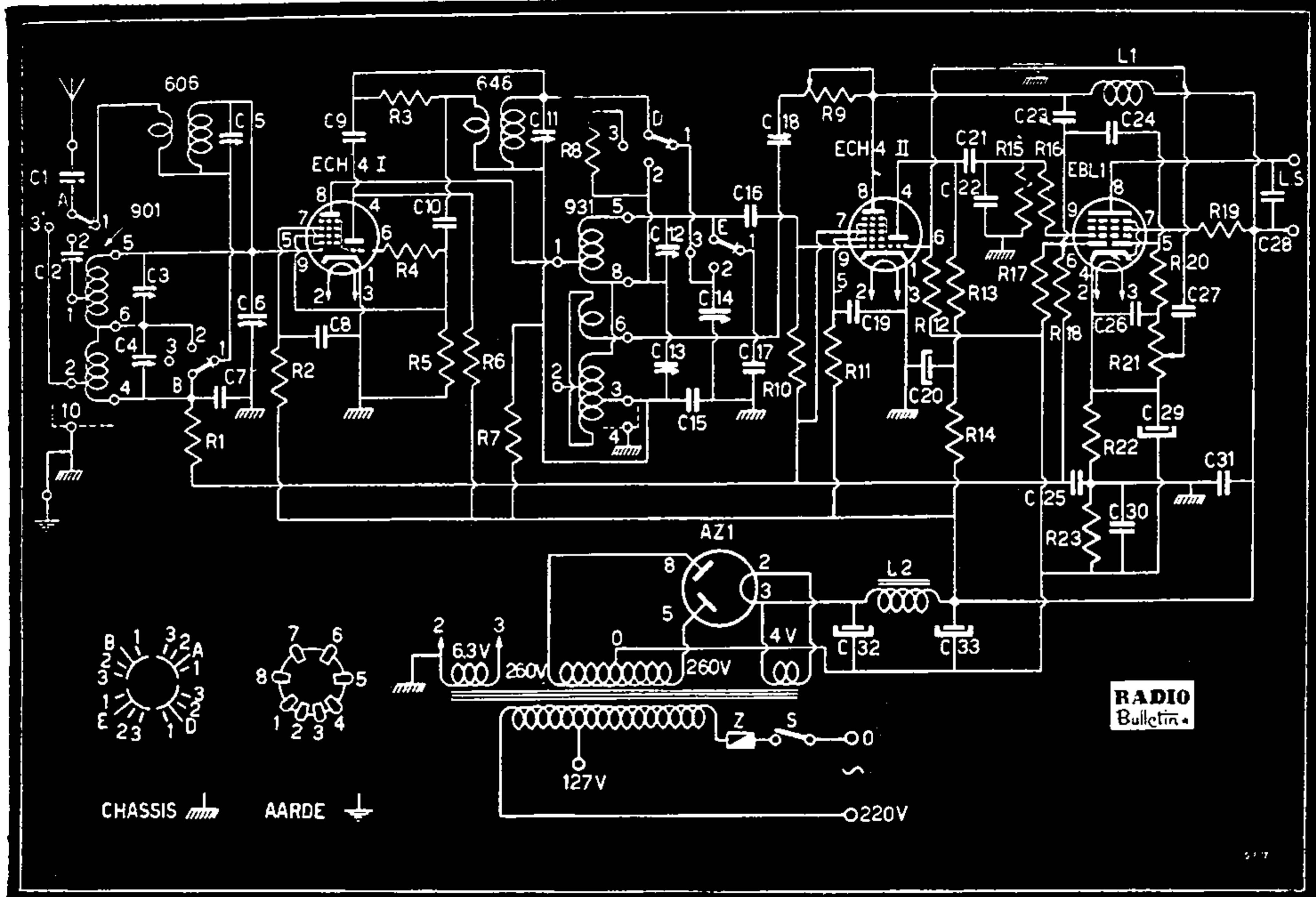
De opzet

Met de buizenbezetting van ECH4 — ECH4 — EBL1 en AZ1 zijn de volgende electrodensystemen ter beschikking: Heptode (1), Triode (1), Heptode (2), Triode (2), Dioden, Eindbuis.

Bij midden- en langegolfontvangst werkt heptode (1) als h.f. versterker, triode (1) heeft geen functie, terwijl heptode (2) als tweede h.f. versterker met dempingsreductie werkt. De anodekring van deze tweede h.f. versterker bevat de h.f. smoorspoel L en is dus aperiodisch. De diode zorgt voor vervormingsvrije detectie, waarna triode (2) de l.f. spanningen versterkt en tenslotte doorgeeft aan de eindbuis.

Bij kortegolf-ontvangst zijn de buisfuncties anders verdeeld: heptode (1) en triode (1) werken gezamenlijk op de bekende wijze als meng- en oscillatorbuis. In de anodekring van de eerste heptode is bij ontvangst van alle golfbereiken een Mu-Core 931 spoel opgenomen. Bij KG ontvangst is er superheterodyne werking en staat deze spoel op „langegolf”. Door parallel schakelen van een mica-condensator van 520 pF wordt de kring met de 931-spoel afgestemd op ± 140 kHz, welke frequentie op KG als middelfrequentie fungeert.

De heptode (2) vormt bij KG ontvangst de m.f. versterker. Daar de in zijn anodekring opgenomen F4 smoorspoel met de aanhangende capaciteiten ook op ± 140 kHz resoneert, ontstaat er een aan-

zienlijke m.f. versterking en daardoor 'n zeer gevoelige KG ontvangst. Hierna vindt, evenals bij „recht-uit” ontvangst, detectie plaats door de diode, l.f. versterking door de triode (2), waarvan de eindbuis zijn inputspanningen betreft.

Het schema

De antennespanningen worden via C₁ op de 901-spoel gebracht wanneer de schakelaar in de standen A₂ (middengolf) of A₃ (langegolf) staat. In de MG stand staat bovendien de luchttrimmer C₂ (5-30 pF) nog in serie met de aftakking der spoel.

Gezien de dubbele h.f. versterking kan de koppeling met de antenne zeer los zijn. Door toepassing van C₂ wordt de 901 in het geheel niet meer door de antenne gedempt. Een kleine C₂ waarde bevordert de selectiviteit; een grotere C₂ waarde doet zeer zwakke zenders wat beter doorkomen.

In de MG stand wordt het langegolfgedeelte van de 901-spoel d.m.v. moedercontact B en het dochtercontact B₂ kortgesloten. In de KG stand is het moedercontact A met het dochtercontact A₁ verbonden en wordt mede d.m.v. B en B₁ de KG kring, bestaande uit de Mu-Core spoel type 606 en C₅, in de mengbuis-roosterkring werkzaam. Nadat de h.f. spanningen door de heptode (1) versterkt zijn, worden deze zowel voor de MG als LG aan aftakking 1 der 931-spoel toegevoerd. Voor langegolf-ontvangst wordt aftakking 2 ditmaal niet gebruikt om de schakelaar van dit MK „Biplex” ontwerp zo eenvoudig mogelijk te houden.

Instelbare dempingsreductie van de 931-kring vindt op alle golfbereiken plaats d.m.v. C₁₈ en R₉.

In de MG stand is moedercontact D met dochtercontact D₂ verbonden waardoor het LG gedeelte 6-3 der 931-spoel via de afstemwikkeling der 646-spoel (een zeer lage impedantie t.o.v. de langegolfspoel) wordt kortgesloten.

In de LG stand is D met D₃ verbonden en wordt de langegolfkring met R₈ (0,1 Megohm) geshunt. Deze maatregel bleek gewenst o.a. wegens het gebruik van aftakking 1 voor LG ontvangst.

Bij ontvangst van korte golven wordt d.m.v. D en D₁ de 646-spoel afgestemd met C₁₄ (afstemcondensator). De trimmer C₁₁ dient evenals C₅ voor het trimmen in de 19 m band. De schakelaarcontacten E en E₁ schakelen de condensator C₁₇ (520 pF) in de KG stand parallel aan de 931-spoel, welke overigens als langegolfspoel staat geschakeld. Laatstgenoemde L-C combinatie vormt de middelfrequentie van ± 140 kHz, vereist voor een gevoelige en selectieve KG ontvangst.

In de midden- en langegolfstanden is moedercontact E resp. verbonden met E₂ en E₃, waardoor de 931-spoel in genoemde standen afgestemd wordt met C₁₄.

De heptode van de ECH4 (II) versterkt, afhankelijk van het ingestelde bereik: middelfrequentie, middengolf of langegolffrequenties, welke door C₂₃ van de anodekring impedantie — gevormd door de h.f. smoorspoel L, — afgenomen worden en tenslotte op de diode (6) belanden.

De diode (6) wekt de AVR spanning op over R₁₇. De regelspanning komt via R₁₈ en R₁₀ op het stuurrooster der ECH4 (II) en tevens direct op het derde rooster van deze buis. De eerste h.f. versterkerbuis, de ECH4 (I), is eveneens in de AVR regeling opgenomen aangezien de regelspanning via R₁, B-B₁/B₂ of de 901-spoel het stuurrooster van deze buis bereikt.

Ontkoppeling der AVR spanning vindt plaats d.m.v. C₂₅ wat de tweede ECH4 betreft. R₁ en C₇ vormen een AVR ontkoppeling voor de eerste ECH4. R₂ dient voor toevoer der schermroosterspanning (I) terwijl de condensator C₈ de roosters 2 en 4 der eerste ECH4 voor hoogfrequentiespanningen aardt. R₆ brengt een gelijkspanning op de anode van de oscillator, terwijl de door de 646-spoel gegeven oscillatorkring gecompleteerd wordt door C₁₀ en C₉. R₅ is de lekweerstand, terwijl R₄ het optreden van parasieten en R₃ een overmatig genereren voorkomt.

SCHEMASLEUTEL

C 1-9	200 pF (220 pF) mica of koker	R 1-12	0,56 MegOhm
C 2-3-4-5-11-12-13-18	5-30 pF luchttrimmer	R 2-11-14	47 kOhm, 1 W
C 6-14	465 pF Novocon 23.018 of 23.026	R 3	33 kOhm
C 7-15	0,1 mF lekvrij, niet inductief	R 4	100 Ohm
C 8-19-25-30-31	0,1 mF koker	R 5-20	47 kOhm
C 10	47 pF (50 pF) keram.	R 6	22 kOhm, 1 W
C 16-23-24	100 pF mica of keram.	R 7	10 kOhm, 1 W
C 17	520 pF mica of keram.	R 8-13	0,1 MegOhm
C 20	8 mF elco	R 9	47 kOhm pot.meter
C 21-27	10.000 pF koker	R 10-18	1 MegOhm
C 22-26	500 pF koker	R 15-17	0,47 MegOhm
C 28	5.000 pF koker	R 16	1000 Ohm
C 29	50 mF elco 25 V	R 19	100 Ohm
C 32-33	16 mF elco 450 V	R 21	0,47 MegOhm (0,5 MegOhm) met schakelaar
		R 22	150 Ohm 1 W 5 %
		R 23	33 Ohm 1 W
		L1 = Mu-core H.F. smoorspoel type F4.	

Condensatoren Facon of Novocon - Weerstanden - Vitrohm

Erratum: De aansluitcijfers 6 en 8 van de detect. sp. 931 zijn abusievelijk verwisseld
Aanbevolen glasplaten typen 4025 K bij draaicond. cat. no. 23.018
voor draaicond. cat. no. 23.026 glasplaat 4028 K

De niet aangedulde weerstanden zijn van het 1/2 Watt type, tolerantie 20 %, tenzij anders aangegeven. Juiste aanpassing luidspreker 7000 Ohm.

R₇ vormt tezamen met C₁₅ een anodespanningsontkoppeling van de eerste h.f. buis. De afregeling op de hoge frequenties van het MG bereik geschiedt d.m.v. de trimmers C₃ en C₁₂. Op de langegolf regelt men de hoge frequenties d.m.v. de trimmers C₄ en C₁₃.

De detectiediode (5) ontvangt zijn h.f. spanningen van de h.f. smoorspoel L₁ via C₂₃ en C₂₄. Het diodefilter wordt gevormd door R₂₀ en C₂₆. Afscherming van R₂₀ is ter voorkoming van brom zeer gewenst.

R₂₁ vormt de diodebelastingsweerstand tevens als sterktoregelaar fungerend. De spanningsval over R₂₃ levert de neg. rsp. voor de l.f. triode en heptode van de versterkerbuis ECH₄ (II) op, benevens de neg. rsp. voor de eerste h.f. buis ECH₄ (I) en de uitstelspanning voor de AVR regeling. De EBL₁ eindbuis verkrijgt zijn neg. rsp. uit de spanningsval welke over zijn kathodeweerstand R₂₂ ontstaat. De electrolytische kathodecondensator C₂₉ neemt de l.f. spanningsvariaties van genoemde neg. rsp. weg. Om „kikkeren” tegen te gaan is de anodevoeding der l.f. triode apart ontkoppeld d.m.v. R₁₄ en C₂₀; C₂₃ leidt de eventuele laatste resten h.f. of m.f. spanningen af naar aarde.

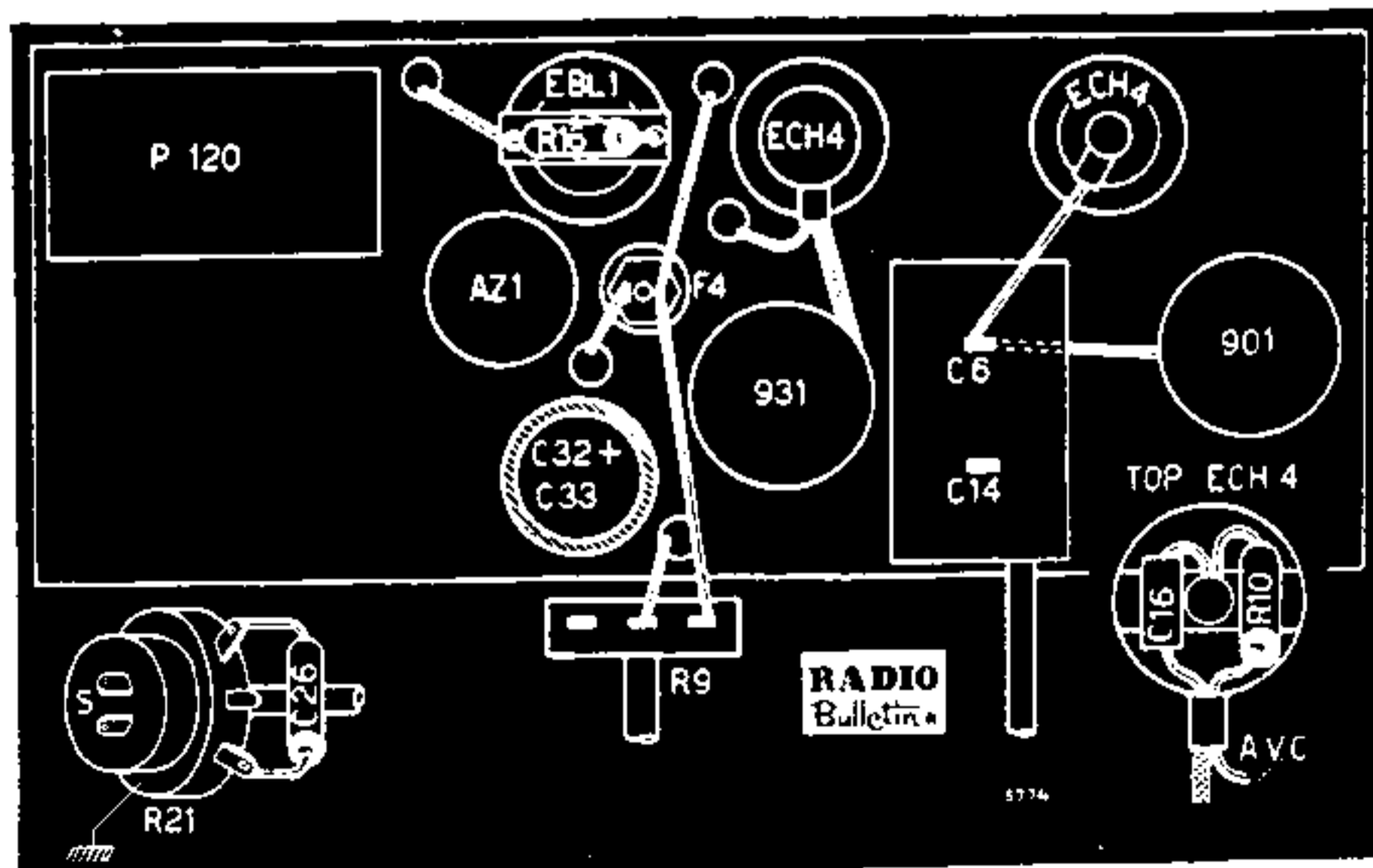
Montage

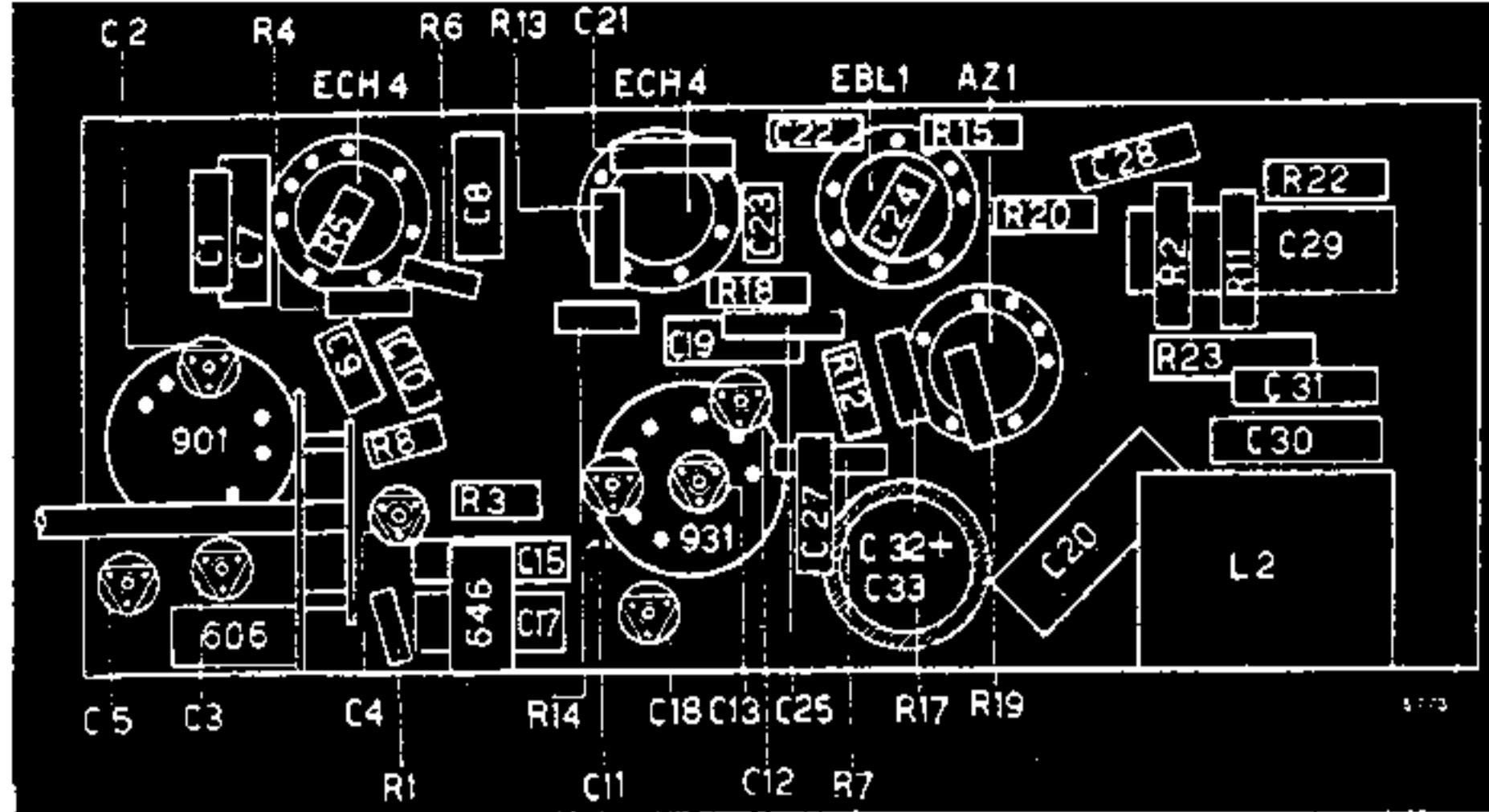
De plaatsing van de onderdelen volgt voldoende uit het bovenaanzicht. Het huis van de afvlakcondensatoren C₃₂ en C₃₃ plaatse men geïsoleerd van het chassis (het zgn. Bandleider-chassis) aangezien anders de neg. roostersp. voor de h.f. buizen en de l.f. triode wegvalt.

Voor plaatsing van de h.f. smoorspoel F4 bore men een gat extra van ± 10 mm Ø. De bedrading van deze ontvanger moet met enig overleg geschieden. Als basis voor een gunstige bedrading geldt de juiste plaatsing der buisvoeten waarvoor hier aanwijzingen volgen.

De gloeidraadpennen der eerste h.f. buis ECH₄ (I) kere men van de draaicondensator af. De anodeleiding van de heptode (1) naar de 931-spoel houde men

BOVENAANZICHT VAN HET BIPLEX-CHASSIS. Van de he-xodekap (rechts onder) werd de dekplaat weggelaten om duidelijk te laten uitkomen hoe de positie is van roostercondensator en lekweerstand.

AAN DE HAND VAN DIT INDE-
LINGSPLAN, dat de onderzijde van
het chassis weergeeft, zijn de ge-
geven aanwijzingen direct in prac-
tijk te brengen.

MEETRAPPOR T MK BIPLEX

Frequentie-bereiken:

Kortegolf	15—52	m
Middengolf:	180—560	m
Langegolf:	800—1000	m

Gelijkspanningen:

ECH4 (I)

zonder antenne		Afgest. op 301 m*)	
Va =	210 V	210	V
Vg2 =	92 V	187,5	V
Vg1 =	-2,2 V **)	-12	V**)
Ia =	3,8 mA	1,45	mA
Ig2 =	2,9 mA	1,1	mA

ECH4 (II)

Va =	225 V	225	V
Vg1 =	-2,2 V	-12	V
Ia =	10,1 mA	3,8	mA
Ig2 =	8,4 mA	4,2	mA

Triode:

Va =	52 V	
Vg1 =	-2,2 V	(aan R23)
Ia =	1,1 mA	

EBL1

Va =	225 V	
Vg2 =	245 V	
Vg1 =	-6 V	(aan R22)
Ia =	36 mA	
Ig2 =	5 mA	

Gemeten met AVO „7” — 400 en 10 V bereiken

Gevoeligheden:

(met gebruikmaking van terugkoppeling)

Kortegolf	18 MHz =	150 microV
	9 MHz =	80 microV
	6 MHz =	200 microV
Middengolf	1400 kHz =	12 microV
	1200 kHz =	17 microV
	900 kHz =	22 microV
	1200 kHz =	17 microV
	900 kHz =	22 microV
	800 kHz =	34 microV
Langegolf	600 kHz =	140 microV
	300 kHz =	80 microV
	200 kHz =	100 microV
	150 kHz =	105 microV

*) Afhankelijk van plaatselijke veldsterkte, antenne etc.

***) Met buisvoltmeter gemeten.

door een gunstige plaatsing dezer spoel zo kort mogelijk.

De buisvoet der h.f. buis krijgt dezelfde stand als die der eerste buis, wat dus betekent dat zijn gloeidraadpennen zoveel mogelijk en naar de eerste h.f. buis en de chassis-achterwand zijn gekeerd. De anodeleiding der tweede buis naar de h.f. smoor spoel, welke boven op het chassis gemonteerd wordt, weer zo kort mogelijk houden. Gunstige diodeverbindingen ontstaan wanneer de gloeidraadpennen der EBL1 zoveel mogelijk naar de achterwand van het chassis gekeerd zijn.

Als golflengteschakelaar kieze men bij voorkeur een type met zeer geringe eigencapaciteit tussen de diverse lippen, aangezien anders genereren der eerste h.f. buis kan optreden. Voor de montage der golflengteschakelaar is in het bedoelde chassis reeds een dwarsschotje aanwezig. De afvlaksmoor spoel Novocon 43.003 vond onder het chassis, naast de voedingstrafo P 150, P 120B of P 120D een plaatsje.

De tweede h.f. buis ECH4 (II) moet voorzien worden van een zg. hexodekap, waarin tevens de condensator C₁₆ wordt ondergebracht. De terugkoppelingspotentiometer R₉ voert h.f. spanningen en daarom geven we hem een gefixeerde plaats in het chassis. De „hete” verbindingen naar de volumeregelaar R₂₁ scherme men af; zij kunnen dan zo lang worden, dat plaatsing van de potentiometer in één der zijwanden der toestelkast mogelijk wordt.